

۲
۱۱/۵/۲۵/۲

www.ketab.ir

تولد و تکامل پست بانک ایران

نویسندگان: دکتر بهزاد شیری

دکتر محمود محمودزاده

مهندس سامان کلاهدوز

سرشناسه	شیری، بهزاد (۱۳۵۰)
عنوان و پدیدآور	تولد و تکامل پست بانک ایران / نویسندگان: دکتر بهزاد شیری، دکتر محمود محمودزاده، مهندس سامان کلاهدوز
مشخصات نشر	نور علم.
مشخصات ظاهری	۱۱۶ ص. : جدول، نمودار، مصور.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۴۰۵-۹
یادداشت	محمودزاده، محمود: ۱۳۵۵.
یادداشت	کلاهدوز، سامان: ۱۳۵۹.
موضوع	پست بانک - سیر تاریخی
موضوع	پست بانک - عملکرد
رده بندی کنگره	۱۳۹۹ ت ۴ ش / HG ۳۲۷۰
رده بندی دیویی	۳۳۲/۱۱:

نشر نور علم: تهران - خ انقلاب - روبروی دانشگاه تهران - خ وحید نظری - تلفن: ۰۶۶۴۰۵۸۸۰ و ۰۶۶۴۰۵۸۹۴ - ۹۱۲۳۳۴۴۲۲۹ فروشگاه: دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

عنوان: تولد و تکامل پست بانک ایران
نویسندگان: دکتر بهزاد شیری، دکتر محمود محمودزاده، مهندس سامان کلاهدوز

ناشر: نور علم

صفحه آرایی: استودیو است

شمارگان: ۲۱۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۴۰۵-۹

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

چاپ و صحافی: نصر

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

موبایل کار: در صورت عدم دسترسی به کتابهای این انتشارات، از طریق تماس با شماره زیر
۰۹۱۲۳۳۴۴۲۲۹ کتابها با پست به تمام نقاط ایران ارسال می شود.

فهرست

سخن آغازین	۹	۷,۲,۱. تداوم توقف واگذاری	۱۸
فصل اول	۳۱	۸,۲,۱. بانک توسعه‌ای - تخصصی و روستا	۱۸
سیر تاریخی تحول پست بانک	۲۲	۳۱. نظرات و دیدگاه‌های مدیران عامل پیشین	
۱,۱. مقدمه	۱۵	۱,۳,۱. سخنان دکتر شیری	۲۲
۲,۱. تحول تاریخی پست بانک	۱۵	۲,۳,۱. سخنان مهندس جوادی	۲۵
۱,۲,۱. ایجاد پست مالی	۱۵	۳,۳,۱. سخنان دکتر عبادی	۲۶
۲,۲,۱. تأسیس شرکت دولتی پست بانک	۱۶	۴,۳,۱. سخنان مهندس حسن‌زاده	۲۶
۳,۲,۱. تصویب اولین اساسنامه شرکت	۱۶	۵,۳,۱. سخنان دکتر افضلی	۲۷
۴,۲,۱. اصلاح اساسنامه و اخذ مجوز بانکداری	۱۶	۶,۳,۱. سخنان دکتر محبیان	۲۸
۵,۲,۱. واگذاری	۱۷	۷,۳,۱. سخنان مهندس ضیائی	۲۸
۶,۲,۱. توقف واگذاری	۱۷	۸,۳,۱. سخنان دکتر فرجی	۲۹

فصل دوم	فصل سوم	
درس ها و تجربه های جهانی	۳۱	پیامدها و آثار پست بانک ایران ۵۷
۱،۲ مقدمه	۳۳	۱،۳ مقدمه ۵۹
۲،۲ تغییر پارادایم	۳۴	۲،۳ مفهوم پیامدها ۶۰
۱،۲،۲ پارادایم قدیمی تأمین مالی روستایی	۳۴	۳،۳ فواید این کار ۶۳
۲،۲،۲ پارادایم جدید تأمین مالی روستایی	۳۶	۴،۳ الگوی تحلیلی ۶۴
۳،۲ تجربیات موفق جهانی	۳۶	۵،۳ سنجه های پیامدها: درس های جهانی ۶۶
۱،۳،۲ تایلند	۳۷	۶،۳ شمول مالی ۶۸
۲،۳،۲ فلیپین	۴۰	۷،۳ ساختار فعالیت پست بانک ایران ۷۰
۳،۳،۲ اندونزی	۴۳	۰،۲،۳ مدل کسب و کار بانک ۷۰
۴،۳،۲ بنگلادش	۴۶	۲،۷،۳ ساختار هزینه ها ۷۲
۵،۳،۲ گواتمالا	۴۸	۳،۷،۳ زیرساخت های بانکی ۷۲
۶،۳،۲ کامبوج	۵۰	۴،۷،۳ تراکنش ها ۷۴
۴،۲ چه درس هایی		۵،۷،۳ ساختار بازار سپرده ۷۶
از این کشورها می آموزیم	۵۳	۶،۷،۳ تسهیلات ۷۸
		۷،۷،۳ ریسک اعتباری ۸۰
		۸،۷،۳ شمول مالی در مناطق روستایی ۸۱
		۸،۳ پیامدهای کلیدی ۸۵

سخن آغازین

ربع قرن از تولد پست‌بانک ایران می‌گذرد. فراز و نشیب‌های زیادی را در این ۲۵ سال تجربه کرده است. ظرفیت‌های قانونی آن متناسب با زمان و شرایط اقتصادی و اجتماعی بسط پیدا کرده است. در آخرین فراز، به عنوان بانک تخصصی فناوری اطلاعات و ارتباطات و بانکداری خرد شناخته شده است. این فضای قانونی، قابلیت‌ها و چشم‌اندازی جدید و روشنی را برای بانک ترسیم کرده و متناسب با آن، تلاش دوچندان برای خدمت‌رسانی به مناطق روستایی و کم برخوردار ضرورتی انکارناپذیر است. بی‌تردید برای کسب موفقیت به راهبردهای نوینی برای همراهی با تغییرات فناوری نیاز هست که البته این تحولات در برنامه پنج‌ساله راهبردی و عملیاتی بانک پوشش داده شده و به همین دلیل چشم‌انداز بانک «انتخاب اول مشتریان و پیشگام در بانکداری دیجیتال» انتخاب و تمهیدات آن برای دستیابی به اهداف مدون در مناطق کم برخوردار فراهم شده است.

کشور ما بسیار پهناور بوده و از توزیع جمعیتی گسترده برخوردار است. حدود ۲۰ میلیون نفر در مناطق روستایی زندگی می‌کنند و در یک‌چهارم تولید ناخالص داخلی مشارکت دارند. بیش از ۳۰ هزار روستای با ۳۰ خانوار در سراسر کشور پراکنده هستند و در تعداد زیادی کمتر از ۳۰ خانوار زندگی می‌کنند. از یک سو، ارائه خدمات مستقیم پولی و بانکی در همه روستاها به هزینه‌های زیادی نیاز دارد و ممکن است با محاسبات اقتصادی مقرون به صرفه نباشد و از سوی دیگر ارائه خدمات بانکی در این مناطق ضرورتی توسعه‌ای است و باید دسترسی همه

مردم به خدمات بانکی فراهم شود. بی تردید این موضوع یک چالش جدی ~~به حساب~~ می آید و با نگاه بانکداری سنتی حصول هر دو هدف میسر نیست و متضاد تلقی می شود. با این وجود، گسترش روزافزون فناوری های جدید و بانکداری دیجیتالی، افق ها و فرصت های جدیدی را پیش روی بانک قرار داده و امکان دستیابی به هر دو هدف را میسر کرده است.

پست بانک الآن در رتبه و جایگاهی ایستاده که از ۱۵ میلیون نفر افراد بیش از ۱۵ سال در مناطق روستایی، حدود ۹ میلیون نفر در پست بانک دارای حساب بانکی هستند و نرخ شمول به ۶۰ درصد افراد بزرگ سال رسیده است. از نظر جمعیتی ۲۵ درصد جمعیت روستایی تحت پوشش خدمات مستقیم قرار دارند و ۸۵ درصد جمعیت از خدمات مستقیم و غیرمستقیم بانکی بهره مند هستند. حدود ۶ هزار باجه بانکی روستایی در این مناطق ۳۳ نوع خدمت پولی و مالی ارائه می دهند و کیفیت شمول مالی تعمیق یافته است. افزایش شبکه کاربران با بهبود دسترسی به ابزارهای بانکداری الکترونیکی و تعمیق خدمات مالی با بهره مندی از بانکداری دیجیتالی از راهبردهای کلیدی بانک است.

از سوی دیگر حمایت از تولید و اشتغال در این مناطق از اولویتهای پست بانک است و سالیانه تسهیلات ویژه و کم بهره برای فعالان اقتصادی، بنگاه های نوظهور و کارآفرینان بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات در سراسر فراهم می شود. به گونه ای که حدود ۴۲ هزار فرصت شغلی ایجاد شده است. افزون بر این، دامنه فعالیت پست بانک به گونه ای است که برای ۷۷۵۴ نفر در باجه های بانکی روستایی اشتغال زایی شده است. این بانک در زمینه مسئولیت های اجتماعی در مواجهه با شرایط اقتصادی نیز فعالیت داشته و برای حدود ۱/۷ میلیون نفر وام های معیشتی با بهره کم فراهم کرده است.

همه این فعالیت ها سبب شده که پست بانک به عنوان برترین بانک دولتی شناخته شود و بر اساس ارزیابی های موسسه بنکر، دومین بانک برتر در کشور و در فهرست ۱۰ بانک برتر در جهان اسلام قرار گیرد.

کتابی که پیش رو دارید «تولد و تکامل پست بانک ایران» است که به صورت فشرده به

پیدایش، شکل‌گیری، تکامل و توسعه بانک می‌پردازد. بی‌تردید تبدیل تاریخ شفاهی بانک به تاریخ و دانش صریح و کدگذاری شده زمینه را برای شناخت موفقیت‌ها و انتقال تجارب فراهم می‌کند و فرصت را برای ارزیابی عالمانه نقاط قوت و ضعف میسر می‌کند. از این رهگذر، این کتاب در چهار فصل تدوین و منتشر شده است.

فصل اول به زمانه و زمینه پیدایش پست‌بانک می‌پردازد و تحولات قانونی که در ربع قرن تجربه کرده تا از یک نهال به درخت تنومند و پرثمر برسد به اختصار توضیح می‌دهد و خواننده را با تکامل پست‌بانک در یک نگاه و تصویر آشنا می‌کند.

فصل دوم به مرور تجربیات و درس‌های کشورهای پیشرو و مشابه در زمینه بانکداری خرد اختصاص یافته است. در این فصل تجربه کشورهایی که از برخی جهات وجوه مشترکی با کشورمان دارند و در زمینه شمول مالی و بانکداری خرد به موفقیت‌های چشم‌گیری دست یافته‌اند با جزییات آورده شده است. هدف از تهیه این فصل بهره‌مندی از درس‌ها و تجربه‌های این کشورها و امکان‌سنجی اجرای برخی برنامه‌های آن‌ها در کشور است که مقدمات لازم برای دریافت پیشنهادهای و ایده‌های همکاران و دانش‌پژوهان در سراسر کشور در حال فراهم شدن است.

فصل سوم بر سنجش و اندازه‌گیری سه مبحث کلیدی می‌پردازد که عبارت‌اند از شمول مالی، پیامدها و آثار پست‌بانک در پهنه اقتصادی کشور. لازمه رشد اقتصادی پایدار فراهم کردن دسترسی همه شهروندان به خدمات مالی و پولی است که از آن با عنوان شمول مالی یاد می‌شود. مبحث دوم پیامدها یا دستاوردهای پست‌بانک است. معمولاً در ارائه گزارش‌ها بیشتر بر نهادهای و محصولات تکیه و تأکید می‌شود. در صورتی که بین محصولات یک سازمان و دستاوردها و پیامدهای آن تفاوت عمده وجود دارد. هدف تمام کارها و محصولات ارتقای رفاه اجتماعی است که بتواند رضایت‌مندی و امید را در دل مردم آسیب‌پذیر و کم‌برخوردار فراهم کند و زمینه را برای مشارکت آن‌ها در اقتصاد، کاهش نابرابری‌ها بهبود همگرایی اقتصادی میسر کند. برخی پیامدها به زمان طولانی‌تر نیاز دارند تا آشکار شوند که از آن به عنوان آثار یاد می‌شود.